

PROJECTE LINGÜÍSTIC ESCOLA PARC DE LA CIUTADELLA

DOCUMENT EN FASE D'APROVACIÓ PER AL CURS 2018-2019

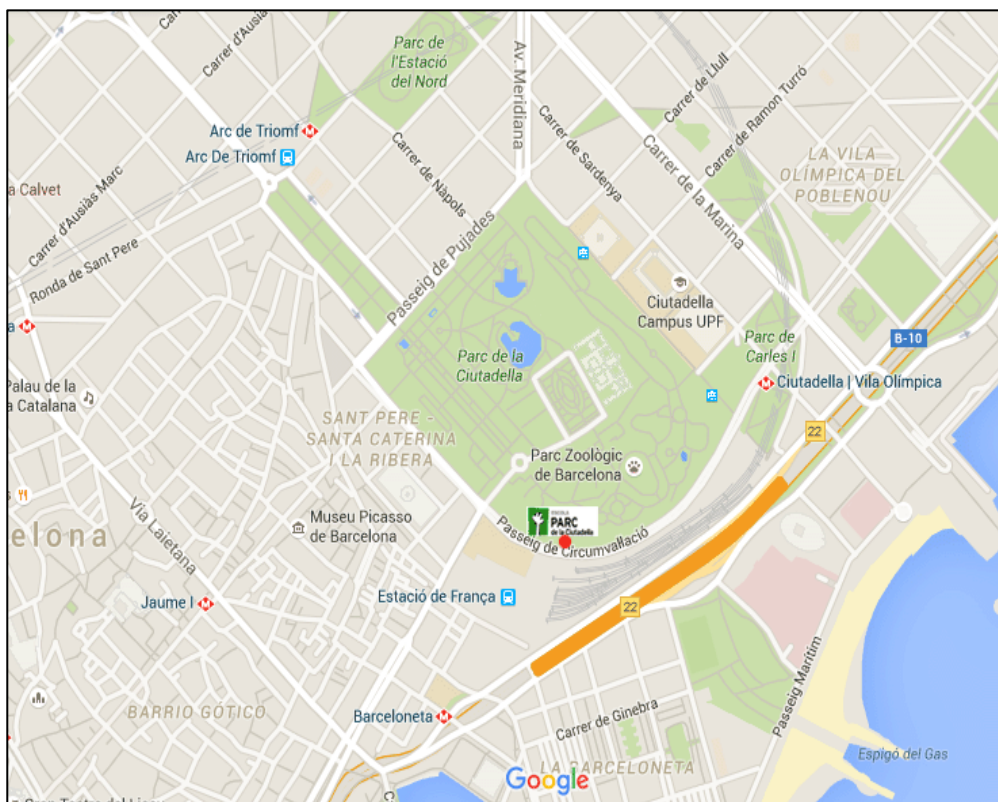
Anàlisi del context:

Ubicació i l'entorn social del centre

L'Escola Parc de la Ciutadella és d'una sola línia i es troba al Passeig Circumval·lació número 5, al barri de Sant Pere, Santa Caterina i la Ribera, al districte de Ciutat Vella de Barcelona. És propera a les estacions de metro Ciutadella / Vila Olímpica i Barceloneta (L4), i Arc de Triomf (L1); també a la línia T4 de Tramvia (al carrer Wellington) i diverses parades d'autobús i Bicing. També, tocant a l'estació de França, amb trens de rodalies.

D'una banda, està envoltada pel Zoo de Barcelona, i per l'altra, primerament dóna pas al passeig circumval·lació i després té vistes a les vies de tren de l'Estació de França i el barri de la Barceloneta. Per una banda doncs, gaudeix de la tranquil·litat del Parc Zoològic, i per l'altra, conviu amb el trànsit del passeig i la ronda litoral, i l'activitat de l'estació de trens.

Ampliant la visió del mapa i pensant en un transport a peu raonable o poca estona de transport públic, apareix una **gran multitud de serveis, entitats i equipaments que l'escola utilitza o hi col·labora** (o té voluntat de fer-ho), ampliant o reforçant així la seva activitat educativa i projectes:

L4 - Barceloneta
- Ciutadella/Vil·la Olímpica

bicing Vàries estacions

Carril bici al Passeig Circumval·lació

Aparcament públic davant de l'escola

SERVEIS, ENTITATS I EQUIPAMENTS PROPERS A L'ESCOLA				
Parc Zoològic de Barcelona	CEM Parc de la Ciutadella	Institut Bonanova FP Sanitària	Estació de França	
Parc de la Ciutadella	Parlament de Catalunya	Mercat del Born Centre Cultural	Església de Santa Maria del Mar	
Catedral de Barcelona	Mercat de Santa Caterina	Museu Picasso	Palau de la Música Catalana	
Centre cívic Pati Llimona	Centre Cívic Parc Sandaru	Centre Cívic Pati Llimona	Biblioteca i Centre cívic del Fort Pienc	
Biblioteca Francesca Bonnemaison	Centre Cívic Convent de Sant Agustí	Casal de Joves Palau Alòs	MACBA	
Museu Drassanes	Museu de la Xocolata	CCCB	Aquàrium de Barcelona	
Museu dels invents	Museu de la música	Auditori i teatre nacional de Catalunya	Centre Ocupacional Sínia	
Guardia Urbana Muntada	CRP Ciutat Vella	Correus i Telègrafs	CESIRE	
Parc de recerca Biomèdica de Barcelona	Universitat Pompeu Fabra	Consorti d'Educació de Barcelona	Ajuntament de Barcelona	Etc.

L'entorn social de l'escola presenta contrastos, tant econòmics com culturals, amb tots els avantatges i inconvenients que se'n deriven. El barri ha viscut, en els últims anys, diverses modificacions urbanístiques i socials, que l'han portat a una situació **d'elevat reclam turístic i amb una població diversa,** pel que fa a estils de vida i nivell socioeconòmic i cultural. Alguns dels motius principals, són: la remodelació del Mercat del Born com a centre cultural i la creixent demanda i remodelació d'habitatges del barri; creació d'hotels a la zona, renovació comercial al barri, amb establiments de marques de renom i desaparició d'establiments amb història i antiguitat; millores en el transport públic i aparcament (carril bici, línies de bus concorregudes, àrea verda, etc.); més manteniment i neteja del patrimoni i la via pública; la proximitat amb el Casc antic, el Parc de la Ciutadella, el Zoo i la platja de la Barceloneta, etc. Tots aquests elements el fan ser un barri singular.

En aquests darrers anys de crisi econòmica, **s'ha incrementat l'atur i la immigració en alguns sectors,** mantenint alhora l'ambient de famílies treballadores estables i el tarannà artístic i artesà que sempre ha caracteritzat el barri. **La renovació del comerç de la zona,** amb nous establiments i nous espais de creació, ha propiciat que **famílies amb professions més liberals** s'hagin instal·lat en aquesta zona. Estudis, galeries, empreses de disseny i altres, han modificat el context de l'escola. **Segueixen existint, també, nuclis de marginació,** i una forta sensibilització i actuacions per part de l'Ajuntament i entitats per a fer-hi front.

Es pot afirmar que, **en general, el nivell econòmic i cultural de les famílies de la nostra escola, és mitjà-baix en molts casos, mitjà-alt en una minoria.** Cal remarcar que tenim famílies que estan vivint en situacions més precàries, per raons laborals, culturals, etc... I que l'escola, el Consorci, l'Ajuntament de Barcelona i els Serveis socials, vetllen per a la seva inclusió i seguiment del dia a dia a l'escola (beques de menjador escolar, material didàctic i llibres, subvencions, etc). **El nivell de formació és també divers.**

Les nenes i els nens de l'escola

La composició del nostre alumnat és realment especial al Districte de Ciutat Vella. Probablement es deu a que l'escola no es troba cèntrica en el barri, i queda pràcticament aïllada, al costat d'unes dependències del Zoo de Barcelona. Tenim alumnes que vénen des de diferents zones del Born, de l'entorn del Parc de la Ciutadella, l'Arc de Triomf i la Barceloneta. Alhora els rebem de diferents escoles bressol: públiques, privades, concertades, laiques i religioses. **Una gran diversitat de països i zones d'origen familiars:** França, Alemanya, Anglaterra, Xile, Argentina, Veneçuela, Brasil, Equador, Estats Units, Marroc, Pakistan... i altres comunitats autònomes espanyoles. **Majoritàriament, els alumnes són de parla catalana i castellana.** Altres llengües existents (que alguns alumnes parlen a casa amb la família), són: l'anglès, el francès, l'alemany, portuguès, àrab, urdú i xinès. Aquesta diversitat cultural, enriquidora per a tots i totes, és considerada tant per a les famílies com per a l'escola, un indicador de qualitat del centre.

La majoria dels nens i nenes que es matriculen a l'escola, vénen d'haver estat a la Llar d'Infants; tant ells com les seves famílies vénen ja amb un coneixement oral del català; això facilita la comunicació amb les famílies i l'acolliment i adaptació dels infants durant primeres setmanes d'escolarització a l'educació infantil. **Les dades de matriculació a P3 sempre són elevades.**

L'escola compta amb una mitjana de 215 alumnes matriculats, amb una sola línia. Aquesta dada és força estable, tot i que solen haver-hi, sovint per raons laborals de les famílies, canvis de domicili, etc. Altes i baixes durant el curs; poques en relació a les dades que es coneixen d'altres centres del Districte.

Cal destacar, però, que en els últims dos cursos hi ha hagut algunes famílies que en acabar l'educació infantil (i algunes cursant la primària), han decidit matricular els seus fills/es a altres centres de Barcelona, atrets pel seu projecte educatiu i nous plantejaments metodològics (també hi ha arguments de proximitat a casa, feina dels pares i mares, canvis de domicili, etc). **L'escola ha posat atenció a aquests fets i ha engegat diverses mesures per a fer-hi front** i evitar que sigui una tendència habitual. S'ha contactat amb les escoles respectives, hem concertat visites i reunions per a que ens expliquin els seus projectes i plantejaments metodològics, i hem iniciat diversos processos per a millorar el nostre projecte d'escola: formació dels mestres per a la creació d'espais d'aprenentatge a l'Educació Infantil, formació dels mestres en el treball per projectes a l'Educació Primària, redistribució d'espais i aules de l'escola i materials didàctics... Hem buscat assessorament i hem iniciat un camí per a replantejar el procés d'aprenentatge dels alumnes. Respecte als alumnes que estan cursant primària i les famílies sol·liciten canviar de centre per una qüestió de l'institut on cursaran l'ESO, també hem ampliat la coordinació amb els instituts de la zona per abordar el tema i buscar millores.

El nostre equip de mestres i altres professionals

L'escola compta amb un equip humà dedicat i compromès amb la seva feina; un claustre força estable amb moltes places definitives i algunes que any rere any són cobertes per mestres interins. Durant molts anys, hem estat amb denominació de CAEP; dos cursos enrere, però, el Consorci ens va comunicar que deixàvem d'estar en aquesta categoria, i per tant, els recursos es reduïrien per anar a altres centres. Així doncs, l'escola actualment compta amb 16 places. Hi ha nou mestres tutors/es, entre Infantil i Primària, una tècnica d'educació infantil a P3, una especialista de Música, dues d'Educació Especial, una d'Anglès, dues d'Educació Física, i la mestra de religió compartida amb una altra escola.

Disposem una vegada a la setmana de l'assessorament de l'**especialista de l'EAP**, i un cop al mes, de l'assessorament de la **treballadora social de l'EAP**. Cada dos mesos, ens coordinem amb **dos assistents socials de la zona** (Serveis Socials de Ciutat Vella), per a fer el seguiment dels alumnes que ho requereixen.

El personal no docent del centre està format per la **conserge**, que té un molt bon coneixement de l'escola i de l'alumnat, i l'**administratiu**, que porta anys treballant amb nosaltres i efectua tasques vitals per a l'escola: gestió de dades, documentació, tràmits, etc.

Oferim el **servei de menjador** amb cuina pròpia, amb una **Coordinadora** i una **Administradora** molt eficients; **una cuinera i dues ajudants i nou monitors/es** de l'empresa Centre Català d'Educació. També tenim **tres senyores que s'encarreguen de la neteja de l'escola**, que fa anys que treballen amb nosaltres.

L'AMPA

Dia a dia, l'escola gaudeix de la **col·laboració de l'AMPA**. Mares i pares s'encarreguen de gestionar i coordinar el servei d'acollida matinal i de la tarda, les activitats extraescolars, els pagaments de material socialitzat, sortides, etc. Participen en la preparació i/o celebració de dates importants, com poden ser: la castanyada, el Nadal, el Sant Jordi, la festa de fi de curs, etc. Ha anat ampliant la seva organització, creant comissions i repartint càrrecs, i fa propostes a la direcció del centre, amb intenció de participar i aportar noves visions. Cal remarcar el fort paper que alguns membres de l'AMPA han ofert a la direcció de l'escola per a unir forces amb temes importants, com pot ser el Projecte Educatiu del Centre, el Projecte de millora del pati de l'escola, o l'elaboració d'un document de millores estructurals de l'edifici.

El curs passat, la direcció del centre va creure oportú fer canvis al vestíbul de l'escola, creant dos espais separats: un de consergeria i administració, i un per a l'AMPA (inexistent fins aleshores), on poder exercir les seves tasques en bones condicions, fer més evident el seu paper per a les famílies de l'escola i garantir una major fidelització dels socis.

També organitza xerrades informatives per a les famílies, activitats participatives com pot ser el Mercat de segona mà i intercanvi, o unes convivències per a nenes i nenes de primer fins a cinquè de primària (les colònies de sisè les organitza l'escola). L'AMPA participa en totes aquelles activitats que l'escola els demana i valorem molt positivament el seu ajut constant.

L'ÀMBIT LINGÜÍSTIC A L'ESCOLA.

Quin és el marc teòric en el què ens movem?

Socioconstructivisme (Teberosky, Ferreiro)

Quin paper té la llengua a l'escola?

La llengua és el vehicle de comunicació i d'aprenentatge. És per això que la seva presència està en tots els moments d'escola. Qualsevol activitat d'escola és motiu per parlar, llegir i escriure. Les tres llengües tindran una presència significativa a l'escola.

Cal donar sempre un bon model i procurar fer una bona immersió lingüística, fomentant l'ús de la llengua catalana en tota la comunitat educativa respectant els seus orígens, la seva llengua.

Quin paper té el docent en l'aprenentatge de la llengua?

El docent actuarà com a facilitador, model i com a conductor de l'evolució individual de cada nen i nena en l'aprenentatge lingüístic, respectant el seu ritme però procurant oferir propostes i estratègies adequades per afavorir aquesta evolució. Aquestes propostes seran en totes les dimensions: oral, lectora, d'expressió escrita, literària... Caldrà fomentar les propostes col·laboratives per tal de poder intercanviar idees, pactar i aprendre dels altres. Procurarem que sempre hi hagi una finalitat quan proposem activitats de llengua a l'escola. Caldrà que vagi avaluant el procés per trobar els aspectes que cal anar treballant i que aquesta avaluació sigui compartida amb els infants, per tal que siguin conscients dels seus èxits i de les seves dificultats.

Quins materials utilitzarem en el treball de la llengua?

A l'escola es treballaran amb els materials que resultin més adequats i significatius per als infants. La llengua és present en un prospecte, en un tríptic d'una festa del barri, en una notícia, en un conte, en una nota de les famílies, en un article d'un bloc, en un conte, en una pel·lícula, en un programa de TV o de ràdio, podcasts... Treballarem tant en suport paper com en digital per tal d'afavorir també des de la competència digital i tractament de la informació.

Aquests materials respondran a diferents tipologies i gèneres textuais en funció de la necessitat. De tota manera caldrà establir un treball més acurat d'alguns d'ells en un cicle o altre.

És difícil establir una classificació però aquesta en podria ser una.

TIPUS DE TEXT	FINALITAT	GÈNERE
Explicatiu o expositiu	Informar. Transmetre informació	Llibre de text, diccionari, enciclopèdia...
Argumentatiu	Argumentar. Convèncer el receptor. Persuadir	Cartes al director o l'editorial d'un diari, un article d'opinió, assaig, ressenya crítica...
Narratiu	Narrar. Contar fets i accions reals o fictícies	Notícia, novel·la, conte, còmic, cinema...
Descriptiu	Descriure. Com són les coses, les persones	Descripció d'un paisatge, d'una persona...
Instructiu	Donar instruccions. Com es fan o s'han de fer les coses	Manual d'ús, recepte de cuina, lleis, reglaments...
Poètic	Lliure i creatiu. Jugar amb la llengua	Poemes, prosa poètica, embarbussaments, cançons, refranys poemes visuals, cal·ligrames, auques, eslògans...

A nivell d'escola seqüenciarem el treball més acurat d'aquestes tipologies d'acord al document de l'Annex (Annex 1)

A Educació Infantil

La interacció entre l'infant i les altres persones es fa a través dels llenguatges, en les diferents formes de comunicació i representació. Aquesta interacció permetrà a l'infant comprendre, incidir i aprendre en la realitat del seu context.

L'entorn escolar ha de ser ric i estimulante en les manifestacions de tots els llenguatges per fomentar la comprensió, l'apropiació de models, codis i eines amb sentit social, efectiu, crític i estètic.

S'aprèn a parlar parlant i interaccionant amb altres i amb adults competents. Aquesta és la via essencial del procés de desenvolupament de la llengua oral, trobar espais reals perquè l'infant vulgui i pugui expressar-se i que la comprensió i interpretació del missatge oral sigui essencial per dur a terme les activitats del dia a dia. Per això és important que ajudem els infants a posar paraules a allò que està passant, a les coses que fan, veuen, o a allò que pensen o senten, des del respecte per la seva activitat. El llenguatge (interior i compartit) ens ajuda a ordenar el pensament, a donar-li forma i a compartir-lo amb els altres.

Moltes situacions quotidianes i de relació es mediatitzen en llengua oral, verbalitzant, relatant, regulant la pròpia conducta i la dels altres, participant en la resolució de conflictes, en situacions de joc o de la vida pràctica. El dia a dia de l'escola fa que l'ús de la llengua oral esdevingui essencial en la dinàmica del grup. Convertim l'aula en un espai de comunicació quan la conversa té un pes fonamental. Una conversa no té com a objectiu parlar per parlar, sinó comunicar-nos les coses importants que compartim (Arcà, 2000) i per intentar donar significat conjunt als fenòmens del món. Parlem de converses que intenten trobar i compartir explicacions sobre els fets del món, converses amb sentit, en cap cas la conversa forçada que es planteja només per assegurar una producció verbal. A l'educació infantil, ens convé molt més promoure les explicacions dels infants, per intentar entendre'ls i per avançar a partir del contrast entre les idees diferents

que vagin sorgint, que no les explicacions dels adults. Topar amb idees d'altres (companyes, experts, documentals, llibres...) és un pas necessari per reflexionar sobre les pròpies i créixer i avançar en el domini de la llengua. Tan important és vetllar per l'escolta i la comprensió com per l'expressió oral. Les explicacions del mestre no són enteses per tothom qui les escolta d'una mateixa manera. Donar la resposta correcta tranquil·litza i satisfà la persona que la dóna perquè implica compartir aquest coneixement, però en realitat això té poca influència en la manera de pensar de la persona que la rep si no està en condicions òptimes per entendre-la ni en el progrés en la llengua, o si no hi ha una bona gestió de la conversa (Sánchez Cano, 2009), eines útils per captar el significat de les produccions dels infants i per fomentar la producció més precisa. Per exemple, en explicar o llegir el conte d'en Patufet, es mostra una moneda al grup d'infants amb la intenció que la relacionin amb el conte i es troba que la conversa dels infants se centra en les experiències que han tingut amb les monedes: "la meua mare en té moltes", "l'avi me'n va donar una", "el meu tiet en fa col·lecció", "a la botiga en tenen moltes"... Totes aquestes aportacions s'han de veure com una oportunitat única per gestionar i enriquir la conversa, fent-la més vivencial i participativa, i enteses com una fase necessària que connecta les pròpies vivències dels infants amb la història.

Els docents propers actuen com a model lingüístic i cal ser conscients d'aquest modelatge, emprant un llenguatge acurat, absent de barbarismes, d'infantilismes o errors lingüístics. Els infants s'apropien de forma natural del discurs, les expressions, la construcció de frases, les paraules i dels sons; d'aquí la importància d'oferir models adequats i correctes que han d'anar acompanyats, si s'escau, de la correcció subtil i amb respecte vers les produccions dels infants per no deixar fossilitzar aquests errors. L'acompanyament d'aquest modelatge s'ha de donar, en qualsevol cas, des de l'afectivitat i el respecte i la reflexió.

Així, per exemple, en una conversa a l'aula quan surt la idea de fer cartells i un infant diu: "Ho podem fer amb una imprimidora", el mestre replica: "D'acord, fem-ho amb una impressora!". Aquesta estratègia educativa que és possible gràcies al fet que el mestre interpreta allò que l'alumne ha volgut dir amb absoluta normalitat, permet fer visible el model correcte sense la necessitat d'una correcció evident. És una pràctica essencial en el moment que els infants aprenen una nova llengua.

L'infant que aprèn una nova llengua té un paper actiu: prova, revisa, reformula i integra, per això ha de tenir moltes possibilitats d'intervenir per avançar. El mestre li proporciona informació: gest, entonació, suport actiu, situacions compartides, imatges, etc., i li facilita l'expressió i la comprensió. El joc, com a format d'interaccions, és un context especialment ric per a l'adquisició d'una nova llengua. El joc simbòlic, constructiu o lliure és un context apropiat per practicar la nova llengua.

L'entorn on l'infant es desenvolupa és un ambient alfabetitzat, la llengua escrita en les seves diferents manifestacions i funcions és present en el dia a dia, per això, l'infant té experiències prèvies diverses i variades en llengua escrita, entén el sentit i la funcionalitat de la llengua escrita.

L'escriptura i la lectura tenen sentit des de la comunicació i la interacció social, per això a l'escola es presenten gèneres propers i reals. Llegir un tríptic de la festa major per saber l'horari de les activitats o escriure un missatge (a la pissarra, per correu electrònic, en un mural o a l'agenda) a les famílies que el vespre visitaran l'escola és apropiat-se d'aquest sentit funcional de la llengua escrita i, alhora, del funcionament específic del codi. L'adult actua com a dinamitzador de l'escriptura, potenciant l'expressió espontània de cada infant i, des de la producció comunicativa i adaptada a les necessitats del context, amb una intervenció dialògica, acompanyada i reflexiva, afavoreix l'adquisició progressiva de la composició escrita. Actua com a model que escriu (escriu per ell, anota al seu quadern, i li explica com ho fa i per què), que llegeix el que escriu (rellegeix davant els alumnes o un alumne i revisa en veu alta), com a escrivà (escriu el que l'infant li dicta, seguint el procés de composició escrita: planificar, redactar i revisar), com a usuari de la llengua escrita davant l'infant, etc., és a dir, reproduïx les necessitats i pràctiques escrites de l'entorn i les converteix en situacions compartides d'aprenentatge. L'infant ha de tenir motius i objectius

que l'engresquin a utilitzar les lletres i plasmar-les tot utilitzant diferents formats (papers, llibretes, pissarres magnètiques, tecnologia...) i també per llegir la diversitat de materials portadors de missatge. Per això s'han d'aprofitar les situacions significatives per desxifrar i per escriure, individualment, de forma col·laborativa en parella o petits grups, de forma compartida en gran grup, utilitzant la pràctica i la reflexió com a estratègies privilegiades per a l'adquisició de la capacitat comunicativa en llengua escrita. Tan important és que l'infant imiti l'acte d'escriure o llegir, com que retalli i busqui missatges o lletres, com que cerqui formes de lletres o manipuli textos, lletres i experimenti amb el codi alfabètic. La descripció de les etapes d'apropiació de l'escriptura espontània feta per Ferreiro i Teberosky (1990), les etapes d'adquisició dels processos de lectura (Frith, U., 1985; Wells, G, 1988; Fons, 1999), així com el procés d'interpretació de la lectura amb imatges (Bladé i altres, 1999), ajuden a saber el moment en què es troba cada infant en coneixement del codi i què necessita per avançar, sense que sigui un criteri d'avaluació, només un referent per adequar la intervenció docent. (Veure annex amb les etapes)

No és necessari presentar lletres, el codi apareix en funció dels textos i les paraules que tenen significat i són d'interès i utilitat. Propiciar pràctiques contextualitzades i integrades que tinguin sentit per als infants enfront d'activitats aïllades i desplaçar la confiança en els mètodes per la confiança en les capacitats de tots els infants (Fons, 2006) i deixar que descobreixin el codi a partir del joc, la manipulació i l'experimentació, com els altres aprenentatges. Els jocs lingüístics sovint actuen com a excusa per a la reflexió metalingüística i ajuden en el procés d'interiorització progressiva del codi, que serà necessària per dominar, progressivament, la lectura i l'escriptura. És amb l'ús, la reflexió compartida i l'aprenentatge dialògic que l'infant s'apodera i s'interroga sobre el funcionament dels trets específics del sistema alfabètic. Fer rodolins, buscar paraules amagades, trobar regularitats, buscar lletres al carrer, simetries en lletres o paraules, etc., estimulen la consciència fonològica i gràfica i ajuden a manipular la llengua des del plaer, el joc i la descoberta.

El coneixement i domini de la llengua també es construeix des de l'observació i l'experimentació. Donar als infants espais i moments per experimentar en la seva escriptura, com ara deixar que doni sentit a la seva producció, afavoreix el coneixement de la llengua escrita, sigui quin sigui el seu nivell d'expressió. Si un gargot és portador de significat, benvingut sigui. Retallar lletres, paraules, per reconstruir o inventar un nou text, també forma part d'aquest procés de descoberta científica. L'infant busca el significat del text escrit a partir de la relació entre el sentit i la finalitat del missatge, les necessitats personals i el codi alfabètic, a partir d'habilitats cognitives com ara hipòtesis, associacions, anticipacions, relacions, etc., s'endinsa en el seu funcionament. S'enfronta a un repte: què hi deu dir aquí? Quin missatge hi ha amagat? L'adult és el model lector que llegeix en silenci, que llegeix en veu alta i gaudeix fent-ho. Mostra l'acte de llegir, llegeix per als alumnes, llegeix amb sentit i en el context d'ús, des d'una intervenció dialògica i d'escolta activa. L'infant s'apropia del procés de comprensió lectora perquè es relaciona amb el contingut, interpreta el significat i s'apropia del missatge, encara que no domini el codi (Soler, I., 1997). Hem de llegir per a l'infant abans que aquest controlï el codi alfabètic. Llegim per saber... Què vol dir...? I què més passarà? Què en pensem del que ens diu aquí...? Què faries tu si... són qüestions que es plantegen per ajudar l'infant a entendre i interpretar el text llegit pel mestre. **El procés d'aprenentatge de la lectura i l'escriptura s'ha de mediar.** Es tracta d'una qüestió de gran importància que requereix la reflexió i els acords de l'equip de cicle i de l'escola sobre els plantejaments que es faran per acompanyar els infants en aquesta descoberta tan apassionant. L'acompanyament en l'adquisició del llenguatge escrit consisteix a presentar materials comunicatius, reals i interessants, fer preguntes productives, implicar els infants, recollir les seves iniciatives, permetre que experimentin o manipulin textos... En definitiva, obrir el món als avantatges que comporta el coneixement del codi escrit.

Varis (2016). Currículum i orientacions d'Educació Infantil Segon Cicle. Barcelona. Servei de Comunicació i Publicacions de la Generalitat de Catalunya.

Per veure les etapes en l'adquisició de la lectoescriptura i les activitats fetes a l'aula durant el curs a l'etapa infantil, mireu els annexos.

El claustre de l'escola ha valorat utilitzar la lletra script per l'ensenyament de la lectoescriptura i deixar la lletra lligada per possibles racons o espais d'aula. Per veure informació sobre aquest tema: Dimensió expressió escrita/LletraImpremptaScript.

A Primària

El marc teòric d'infantil també és vàlid per a primària en molts aspectes tot i que cal desenvolupar més les diferents dimensions de la llengua.

DIMENSÍO DE LA COMUNICACIÓ ORAL

Ser competent en la comprensió de textos orals suposa ser capaç d'escoltar i comprendre informacions orals en situacions comunicatives conegudes de diferents àmbits i amb registres de formalitat diversa, així com ser capaç de desplegar estratègies de comprensió oral per obtenir i integrar la informació i valorar-la.

S'haurà d'enfocar la tasca per tal de poder assolir

Diferents nivells de comprensió en un text oral:

- Comprensió literal: en pot extreure la informació directament
- Comprensió inferencial: pot deduir-la
- Comprensió interpretativa o crítica: pot prendre un punt de vista més personal i crític

Això implica treballar l'escolta, seguir instruccions, visualitzar escoltes, anticipar continguts, detectar errades possibles en narracions....Cal fomentar el diàleg, les preguntes, els dubtes....per tal d'anar assegurant la comprensió

Ser competent en la **producció oral** suposa parlar, sent capaç d'elaborar i expressar, de forma estructurada i comprensible, fets i coneixements, opinions i sentiments. La producció de textos orals implica posar en funcionament tota una sèrie de coneixements lingüístics: el lèxic i les estructures morfosintàctiques i textuals, que ajudaran l'orador a la construcció del propi pensament. I, per descomptat, la producció d'un text oral implica una pronúncia entenedora, així com un control dels altres aspectes de la prosòdia que faciliten la comprensió del discurs: la velocitat, el volum, l'entonació... i utilitzar-los d'acord amb les diferents situacions comunicatives, tenint en compte el tipus de text i el registre a utilitzar.

És important fer conscients als nens i nenes d'aquests factors.

Paral·lelament cal que abans de practicar presentacions orals es planifiquin i organitzin el discursos.

Quines activitats i què podem fer per a la millora de la comunicació oral?

Com a activitats afavoridores podem:

- Presentar amb freqüència diferents models de discurs oral: del mateix mestre/a, de persones externes, de discursos trets dels mitjans de comunicació.
- Fer el discurs a partir de preguntes o falques, amb l'objectiu d'aportar una major precisió en el text.
- Fer que l'alumne/a elabori un guió o un esquema.
- Facilitar una estona per a l'assaig com a preparació prèvia.
- Completar frases iniciades pel docent perquè l'infant les amplii.

- Induint l'infant elaborar textos més complexos de manera autònoma.

Actualment una persona que no pugui expressar-se de forma coherent i clara, i amb correcció lingüística, no només limita les seves aptituds personals sinó també la seva tasca professional.

De quines **eines** disposem per millorar i avaluar la comunicació oral: planificació, rúbrica avaluació?

Es important fer rúbriques d'expressió oral d'autobservació així com per avaluar als companys perquè siguin conscients dels seus èxits i les seves dificultats així com tenir eines de planificació del discurs oral

Per altra banda un conversador competent ha de ser capaç de participar activament i amb interès en situacions comunicatives on intervé més d'un interlocutor: diàlegs, converses, entrevistes, debats..., exposant el propi punt de vista de manera coherent i formalment adequada, tenint en compte les idees i els arguments dels altres. L'adquisició d'aquesta competència comporta que els alumnes desenvolupin una actitud dialogant, d'escolta oberta per intervenir sense monopolitzar la conversa.

Cal potenciar activitats afavoridores de conversa:

- Activitats que simulen o recreen situacions comunicatives quotidianes amb les quals es treballen les diferents habilitats comunicatives : jocs de rol, dramatitzacions...
- Activitats que es generen dins la dinàmica pròpia de l'aula: activitats quotidianes d'aula que faciliten l'intercanvi oral: treball en equip
- Activitats que es planifiquen en el procés d'ensenyament i aprenentatge dels continguts curriculars lligats als gèneres discursius: converses, assemblees, debats, entrevistes, col·loquis...
- Als grans de l'escola s'ofereix un taller de teatre i de transformació de jocs de parla en català.

DIMENSIÓ COMPRESIÓ LECTORA I LITERÀRIA

Fa referència a la capacitat de llegir textos escrits d'àmbits diferents, tant els que l'alumne/a pugui necessitar per resoldre situacions quotidianes (interpretar un horari, unes instruccions, una nota informativa...) com els textos vinculats a les àrees d'aprenentatge, ja siguin textos didàctics, com una lliçó d'un llibre de text, o textos d'ús social (articles de divulgació, notícies, reportatges, documentals, pàgines web...). Aquests textos poden ser impresos, digitals o audiovisuals.

Per això és important la fluïdesa lectora que abraça aspectes com la velocitat lectora, la fidelitat al text, el ritme, la pronúncia, l'entonació, l'expressivitat i la gesticulació. Tot i que la fluïdesa lectora es manifesta en la lectura en veu alta, és inherent a la lectura autònoma i silenciosa. També cal treballar: El to, l'entonació i modulació de la veu, la pronunciació adequada.

Quines activitats planificarem per a la millora de la comprensió lectora

- Donar bons models lectors (els mestres han de llegir diferents textos en veu alta, fer escoltar textos dels mitjans audiovisuals, d'Internet...).
- Ensenyar als alumnes a preparar-se les lectures, per tal que n'adquireixin l'hàbit: fer llegir i rellegir, enregistrar-se i escoltar-se per veure'n els encerts i les mancances, marcar-se en el text aquells aspectes que els fan dubtar, preparar-se la lectura amb un company... Els alumnes han de poder triar quina manera els va millor per preparar una lectura. Per això, cal fer preparacions conjuntes a classe: treballar un codi per assenyalar les lletres que no sonen, les lletres que s'han de llegir juntes, les lletres que, segons la variant dialectal del lloc on és l'escola, sonen d'una manera determinada...
- Preparar activitats que ajudin a la lectura expressiva, treballant el to de formalitat, les emocions que transmet el text, el volum de la veu per donar intensitat, el joc amb les pauses per crear expectació... En aquest sentit, són molt adequades les activitats que tenen com a suport textos amb diàlegs, guions teatrals, poesies, entrevistes, còmics...

Cal afavorir les estratègies per a la millora:

- Estratègies per a la comprensió: fer prediccions, connexions del text amb el que se sap, fer-se preguntes, visualitzar què pot passar, resumir...
- Trobar el tema, la idea principal i les idees rellevants.
- Treballar amb diferents tipus de textos: suport paper, digitals, textos dinàmics, hipertext: lectura no seqüencial, multimodals: escrit, imatge fixa, imatge en moviment, àudio...
- Treballar estratègies de cerca i tractament de la informació en les diferents fonts d'informació: paraules clau, sinònims... Cal ensenyar a l'alumne/a a integrar la informació recollida, demanant-li que estableixi connexions amb els coneixements previs, que faci inferències, que formuli conclusions de manera que elabori una informació nova per a ell. És en aquest moment que l'alumne/a llegeix i aprèn.
- Cal treballar els tres moments de la lectura:

Abans de llegir es pot activar el lèxic que l'alumne/a ja coneix sobre el tema, treballar els conceptes i paraules claus relacionant-los amb altres paraules que pugui conèixer del mateix camp semàntic...

Durant la lectura es pot ensenyar a deduir el significat de paraules desconegudes pel context, a analitzar les paraules per reconèixer sufixos o prefixos, a buscar la paraula primitiva, a fer hipòtesis i comprovar-les... Aturar-se davant de frases complexes i demanar als alumnes que expressin les idees amb les seves paraules. També es pot fer aturar la lectura davant d'un connector i demanar que facin una hipòtesi...

Després de la lectura es poden introduir activitats específiques per treballar el significat i la forma de paraules, expressions, frases fetes..., promoure que els alumnes adquireixin l'hàbit de "guardar" i classificar les paraules per recuperar-les posteriorment...

També es poden proposar activitats al marge del text que estem llegint, per exemple donar un text d'on s'han tret els connectors i els alumnes han de reflexionar sobre quin hi va bé, ordenar frases complexes, relacionar meitats de frases, escriure frases amb la mateixa estructura però amb contingut diferent...

Què fem per afavorir l'hàbit lector i el gust per la lectura?

L'aproximació a les obres literàries facilita el desenvolupament de l'hàbit lector i escriptor, així com el coneixement i vinculació a la llengua i cultura pròpia i d'altri. A més d'estimular la creativitat, desenvolupa el sentit crític.

Animar a llegir és ajudar a descobrir l'experiència emocional que pot provocar una bona lectura.

- 30' de lectura

Els 30' a l'escola es fan a primera hora del matí. Els nens i nenes poden agafar llibres de les aules, passadissos o bé portar-lo de casa. Hi haurà un registre personal en una llibreta dels llibres que van llegint. Dia que l'agafa i dia que el torna. Es pot endur el llibre a casa per continuar-lo llegint.

Aquesta lectura acostuma a ser de lectura silenciosa excepte en el moment que planifiquem activitats concretes.

Depèn l'edat es poden planificar dies d'activitats concretes de lectura: lectura col·lectiva, escolta lectora, crítiques de llibres,

(COMPLETAR AMB SUGERIMENTS DE L'ILEC)

El paper del docent, sobretot en aquells casos en els que no el nen/a encara no ha agafat l'hàbit i el gust per llegir, és el d'acompanyant. Ajudar-lo a la cerca de la lectura més adequada, llegir amb ell, comentar la lectura. També és important ser un model lector. Explicar què llegeix, llegir com ells...

- Les bosses literàries

Cada curs té dues bosses literàries on s'hi posen 2 o 3 àlbums il·lustrats, còmics o llibres curts que es puguin llegir en una setmana. També conté una llibreta a modus àlbum on hi ha les instruccions per fer-ne la crítica conjuntament amb la família.

Aquestes bosses van passant cada setmana de casa a l'escola.

Els llibres que estan dins les bosses són escollits per la Comissió de la Biblioteca. L'organització també es realitzarà des de la pròpia comissió. Tot i així, seran les tutores les qui portaran el registre de qui té la bossa i faran els préstecs.

- Sant Jordi, nous llibres

Un cop a l'any coincidint amb Sant Jordi, s'adquiriran nous llibres per a l'escola. Alguns seran a demanda dels mateixos nens i nenes, sobretot en els grans; d'altres s'adquiriran en funció de les novetats i recomanacions de llibreries especialitzades. Dies abans la Comissió de Biblioteca d'acord amb els suggeriments anirà a fer la compra dels llibres a una llibreria especialitzada tenint en compte novetats i suggeriments.

Al pati es farà un racó amb les novetats aquell dia on es podrà llegir.

- Intercanvi de llibres

- Els amics de la biblioteca

Les famílies seran cridades per fer de contacontes durant el curs escolar. Les diferents classes tindran sessions de contacontes.

- Els padrins lectors

Els nens i nenes de P5 i 5è fan l'apadrinament lector. Els de cinquè es preparen lectures per a P5 i a banda els fan de model lector i els fan llegir. A banda també es reforça la part emocional i de vincle amb altres activitats i propostes que es fan durant el curs: la mona, jocs....

- Els clubs de lectura

Els clubs de lectura són una altra activitat per fomentar l'hàbit lector. A l'escola estem en contacte amb la Biblioteca Bonmaison per dur-lo a terme. Per altra banda, i si no és possible fer el Club per disponibilitat de la Biblioteca, estan disposats a facilitar-nos un llibre per a cada nen/a per a la lectura col·lectiva d'aula.

DIMENSIÓ D'EXPRESSIONI ESCRITA

A escriure se n'aprèn escrivint, amb bons models, reescrivint i millorant els textos amb observacions i modificacions continuades.

Un escriptor competent dedica temps a pensar abans d'escriure, planifica formulant els objectius, generant i organitzant idees, selecciona la informació interessant i la més rellevant per començar a produir. Redacta el text i el revisa en funció de la situació comunicativa, del context, del destinatari, de l'objectiu que es

tingui i de les convencions i normes gramaticals. Escriu en diferents formats i suports, paper i digital, textos continus i discontinus, però sempre de manera coherent, cohesionada i d'acord amb les convencions de la llengua.

Per escriure un text és molt important la fase de **planificació** perquè és la base que permetrà escriure textos amb adequació i coherència. Planificar vol dir reflexionar per establir els objectius que volem aconseguir amb el text i dur a terme una estratègia determinada per recollir, seleccionar i ordenar la informació que volem transmetre.

Cal practicar i entrenar, col·lectivament i individualment, els processos implicats en la planificació: l'establiment d'objectius, la generació d'idees per recollir la informació més rellevant sobre el tema, la selecció del més interessant tenint en compte el tema i el destinatari, i l'organització segons l'estructura del discurs. El mestre/a ha de ser un bon model. Ha d'explicar i mostrar als alumnes com planifica i organitza el text, utilitzant diferents suports, com per exemple l'elaboració d'un esborrany, d'un esquema, d'un mapa semàntic..

Abans de fer un text, veurem models de textos d'aquella tipologia i els analitzarem. Hi trobarem les diferents parts que configuren el text i les comentarem.

Pensarem en una proposta i farem la plantilla de planificació i la compartirem per poder millorar-la.

(Veure Annex amb les diferents plantilles de planificació dels diferents cicles)

Abans de desenvolupar l'escrit, donarem vocabulari, tipus de connectors possibles.... i revisarem la base d'orientació que tenen i la rúbrica per recordar què hem de tenir en compte per fer un bon text.

(Veure Annex amb les diferents bases d'orientació/rúbriques dels diferents cicles) Seria bo que tot i tenir-les fos l'alumnat el qui decidís quina és la base d'orientació.

Realitzaran el text.

Per **produir un text** cal usar el lèxic necessari per expressar el contingut amb claredat i precisió, ordenar les frases i els paràgrafs i utilitzar els connectors i la puntuació de forma adient per tal de permetre el desenvolupament coherent de les idees. És important donar un llistat de lèxic possible per tal que el vagin ampliant. També cal emprar les normes ortogràfiques constants i les excepcions.

Quins moments d'escola podem afavorir el fet d'escriure?

L'escriptura ha de ser el més funcional i real possible, la qual cosa proporciona una motivació fonamental. Per tant, les activitats de redacció s'han de relacionar amb l'actualitat, amb els interessos propis de l'edat, amb els propis sentiments i amb temes de gran impacte tenint en compte els diferents gèneres textuais. També s'han d'utilitzar en totes els àmbits d'aprenentatge per tal de fixar ordenadament el coneixement.

Els alumnes han d'escriure sovint i preferentment a l'aula, perquè sense pràctica no pot haver-hi aprenentatge. Qualsevol ocasió és bona.

(Veure Annex de les tipologies textuais on també hi ha un apartat de les ocasions possibles per escriure)

Cal revisar-ho tot i sempre? Com revisem els textos? Quins aspectes de les propietats textuais compartirem amb l'alumnat per fer valoracions de les seves produccions? Eines o rúbriques?

L'ensenyant no pot intervenir de manera directa amb tots els alumnes quan estan escrivint. Per aquest motiu s'ha de facilitar a l'alumnat una sèrie de recursos perquè pugui consultar-los de forma autònoma i no

haver d'esperar a la **revisió** per tal d'incorporar en el seu text aspectes lingüístics que proporcionen més qualitat a l'escrit. Per exemple: tenir llistes de connectors classificats semànticament, disposar de diccionaris ortogràfics i de sinònims, disposar de lèxic específic per temes...

Pel que fa al contingut i a la seva estructura, també s'ha d'acostumar els alumnes a fer ús d'esborranys abans de redactar el text definitiu, a utilitzar textos d'autors com a model, a utilitzar pautes d'estructures textuales... Això no obstant, el mestre/a ha de participar en el moment de producció dels textos per tal de donar el màxim de suport als alumnes (aclarint dubtes, fent suggeriments, fent preguntes...).

Els textos públics cal que sempre estiguin revisats perquè són un model per als altres.

En el cas dels textos personals cal insistir en la importància que l'alumne/a vagi rellegint fragments a mesura que redacta per comprovar si el text s'ajusta a l'objectiu d'escriptura, a l'estructura del tipus de text que s'ha triat i, si cal, introduir canvis que afecten el contingut. Quan l'alumne/a llegeix el que ha escrit, n'ha d'entendre el significat, ha de verificar que diu el que volia dir i imaginar què entendre el lector. És important que el docent comenti la producció del text amb l'alumne/a, seleccionant quins aspectes es pretenen millorar, tenint en compte la finalitat comunicativa del text.

Un text es pot millorar des de diferents perspectives: es pot millorar pel que fa a la **coherència, a la cohesió, a l'adequació i a la correcció lingüística (lèxic, gramàtica i ortografia)**

A l'aula cal treballar de manera conjunta, compartint les tasques de correcció d'escriptura el mestre/a amb els alumnes i els alumnes entre si, i el mestre/a ha de deixar temps i espai per a la realització d'aquesta tasca.

Es poden fer **correccions col·lectives i per parelles**. Podem fer una foto d'un text i treballar-lo tots a la pantalla digital. És bo que l'alumne/a llegeixi el text als companys i/o mestre/a per revisar-lo i millorar-ne el contingut final. L'ús de les tecnologies digitals facilita, d'una banda, una primera revisió amb els correctors, que cal ensenyar a utilitzar de forma adequada, i, de l'altra, permeten refer el text més fàcilment.

El mestre/a i l'alumne/a han de ser conscients que el text que es corregeix no és el producte final, ja que a partir de les observacions, el text millorarà i es podrà utilitzar per a la funció requerida.

També cal treballar els aspectes de presentació del text escrit. S'ha de tenir cura que el text estigui net, amb grafia clara, entenedora i proporcionada, amb marges i títols, subtítols i altres formats adequats al tipus de text. En la presentació dels textos digitals s'ha de procurar que no hi hagi un excés de tipus i mides de lletra, estils i colors i que els diferents elements multimodals estiguin situats de forma entenedora. Cal donar pautes del disseny de les pàgines.

No sempre caldrà revisar-ho tot. El docent, en funció dels seus objectius i de l'alumne, delimitarà d'acord amb ells què vol revisar.

Utilitzarem un codi tot el professorat igual:

	- Errada ortogràfica
	- Errada interferències de lèxic de castellà o altres llengües
	- Morfosintaxi i adequació i coherència

Ens basarem en la correcció de les competències bàsiques per entendre que és cada aspecte.

(Veure Annex- Criteris correcció expressió escrita Competències Bàsiques)

L'alumne seria bo que tingués una rúbrica d'expressió escrita que li faci de guia i del que després caldrà que revisi que contempli:

Adequació

Coherència

Correcció lingüística

En el cas de **l'ortografia** el docent assenyalarà les faltes de normes conegudes que cal ell mateix que reflexioni i torni corregides. Es procurarà en les que no tenen norma fer exercicis de memorització tipus memòria, jocs parxís o d'altres jocs que afavoreixin la memòria visual. Tipus Daniel Gabarró.

Presentació

Un cop ho tingui corregit ho passarà a net.

Les activitats han de ser variades i la majoria han de tenir en compte la funcionalitat de l'escrit, però també es poden plantejar activitats que focalitzin l'entrenament d'un aspecte determinat, per exemple completar textos, reescriure contes, eliminar les repeticions d'un text, canviar el vocabulari per fer-lo més precís i específic, completar un text amb els connectors adequats, redactar a partir d'un esquema donat...

DIMENSÍO PLURILINGÜÍSTICA

ANNEXOS

Etapes de l'adquisició de l'escriptura

Evolució escriptura a Infantil

Gradació del treball de tipologies textuais

Models de planificació d'acord amb els diferents gèneres textuais

Rúbrica escriptura grans

Criteris correcció proves competències bàsiques de sisè

ANNEXES

Orientacions metodològiques àmbit de llengües.

Les llengües, en totes les seves dimensions, s'aprenen en l'ús social i les necessitats pragmàtiques de comunicació són les que van orientant i afavorint l'assentament del codi. Aquesta vessant social i pragmàtica és més eficient que l'ensenyament directe i explícit de les formes i normes (enfocaments gramaticals) o l'ensenyament aïllat de cada llengua que s'aprèn.

Per tant, per ensenyar adequadament llengües i la comunicació cal dissenyar situacions d'aprenentatge globals en què l'ús motivat i reflexiu de les estratègies lingüístiques i comunicatives porti a la solució dels problemes que s'hi plantegen. Atesa la realitat social, lingüística i cultural de la nostra societat, cal un ensenyament integrat de les llengües, que coordini els continguts que s'aprenen i les metodologies en les diferents situacions d'aula, a fi que les nenes i els nens avancin cap a l'assoliment d'una competència comunicativa en més d'una llengua.

Una part important de l'èxit dels programes d'immersió lingüística es relaciona amb la manera de tractar la llengua familiar dels alumnes. Per això, cal tenir-la en compte, en especial la dels alumnes immigrants, tant a nivell simbòlic com en la pràctica educativa, cosa que, a més, afavorirà que el català esdevingui la llengua comuna i una eina de cohesió social.

L'activitat dialògica, la conversa entre les nenes i els nens i entre els alumnes i els mestres ha d'impregnar totes les activitats d'ensenyament i aprenentatge. Això comporta una manera diferent d'actuar a l'aula i una organització diferent dels alumnes. Cal potenciar espais de comunicació suficientment variats per fer possible la seva adequació a tots els estils i característiques d'aprenentatge, una escola per a tothom que afavoreixi que cada alumne arribi a ser cada vegada més autònom en el seu aprenentatge i, alhora, aprengui a treballar cooperativament.

Es tracta d'ensenyar les llengües amb un enfocament comunicatiu, que se centra en la construcció social dels significats. La qual cosa vol dir que, per donar sentit a tots els aprenentatges del currículum, cal organitzar el centre educatiu com un espai comunicatiu on la biblioteca (mediateca), del centre, la revista de l'escola, la ràdio escolar o altres elements facilitin l'intercanvi dintre de l'escola i l'obertura del centre al seu entorn. La inclusió de la tecnologia digital en els centres educatius facilita aquest enfocament i garanteix el desplegament de la competència digital dels alumnes.

Cal també educar en els valors i actituds respecte de la llengua, per introduir l'obertura i sensibilitat envers la diversitat lingüística i cultural, present a l'aula o a l'entorn o bé aportant experiències externes, per tal de produir la necessària flexibilitat de pensament, perquè tothom respecti i s'interessi pels altres i així evitar la transmissió de valors negatius d'etnofòbia, de sexisme o d'intolerància.

En la comunicació oral, la comprensió és prèvia a l'expressió tant pel que fa al lèxic com a les estructures. Cal desenvolupar l'hàbit de l'escolta activa i atenta per part dels alumnes. Per tal de comprendre un text oral, cal posar en joc els coneixements previs i, a partir d'aquests i del missatge rebut, fer les deduccions necessàries i relacionar i integrar la informació del text oral. En el cas de les llengües estrangeres, els textos orals autèntics haurien de ser senzills o adaptats per facilitar la comprensió.

El discurs del docent és un dels models lingüístics més importants. Per això aquest haurà de tenir una especial cura en la correcció fonètica i en la riquesa expressiva.

L'alumne també ha de poder emetre una opinió i valorar el text que ha escoltat. Però la varietat de situacions comunicatives fa que cada situació requereixi l'aplicació d'unes estratègies de comprensió diferents. Cal aprendre a planificar i a organitzar el discurs i els textos orals han de ser de diferents tipologies i treballar-los en diferents contextos comunicatius. Per això caldrà planificar diferents tipus d'activitats, programades en un

nivell progressiu de dificultat: activitats que simulen o recreen situacions comunicatives quotidianes, que es generen dins la dinàmica pròpia de l'aula i que es planifiquen en el procés d'ensenyament i aprenentatge dels continguts curriculars.

Les competències de la comprensió lectora han de permetre als alumnes adquirir fluïdesa lectora que els faciliti l'adquisició de coneixements i a la vegada fomentar el gust per la lectura. Cal planificar ajudes per aconseguir una autonomia de l'alumne per tal de realitzar activitats abans de llegir un text, mentre s'està llegint i després de la lectura. Les fases d'aquesta planificació haurien de preveure el modelatge (proporcionar bons models), la pràctica guiada i la pràctica independent per tal d'aplicar les estratègies de lectura quan fa lectura autònoma.

En el cas de les llengües estrangeres, les activitats de lectura haurien d'anar acompanyades d'un suport àudio preferiblement.

Cal que els alumnes practiquin estratègies concretes de planificació, cerca, selecció i tractament de la informació (utilitzin eines digitals, per emmagatzemar, seleccionar i representar-la) que els duguin a poder relacionar els coneixements que tenen amb la informació que troben en els textos que llegeixen, de manera que integrin la informació recollida, tot establint connexions amb els coneixements previs, fent inferències i formulant conclusions per elaborar informacions noves per a ells. És així quan l'alumne llegeix i aprèn. Cal

treballar amb textos de tipologia diversa, de manera gradual tot reforçant i ampliant el lèxic. Aquesta competència també és clau per a totes les àrees del currículum, i responsabilitat de tots els mestres.

Les competències de l'expressió escrita han de permetre als alumnes aprendre a planificar i organitzar el text per seqüenciar les idees abans d'escriure'l (elaboració d'un esborrany, d'un esquema, mapa semàntic...), per tal de transformar les idees en frases organitzades semànticament i sintàcticament, i agrupades en paràgrafs cohesionats. En el cas de les llengües estrangeres, les activitats d'escriptura requeriran un major suport en forma de bastides lingüístiques.

Els mestres han de ser un bon model en el procés d'escriptura i han de facilitar recursos que donin als alumnes

autonomia en el procés de producció de textos. Cal que aquests s'acostumin a rellegir els fragments a mesura que redacten i facin els canvis necessaris per tal d'ajustar el text a l'objectiu d'escriptura i fer-lo entenedor al lector. Es pot millorar el text des de diferents perspectives: pel que fa a la coherència, a la cohesió, a l'adequació i a la correcció lingüística. També cal treballar els aspectes de presentació del text escrit. S'ha de tenir cura que el text estigui net, amb grafia clara, entenedora i proporcionada, amb marges i títols, subtítols i altres formats adequats al tipus de text. La tecnologia digital facilita el procés de producció de l'escriptura des de la planificació fins a la revisió i presentació.

L'escriptura es dona en una situació comunicativa i amb una finalitat concreta, per això cal aprofitar totes les situacions d'escriptura que proporcionen les àrees d'aprenentatge i el mateix centre com a espai de comunicació.

Les competències de la dimensió literària han d'incloure una aproximació a les obres literàries per desenvolupar l'hàbit lector i escriptor, a la vegada que estimular la creativitat i desenvolupar l'esperit crític. Cal donar un bon model de lectura expressiva, i assegurar la comprensió del text, valorar-ne els recursos literaris, establir lligams i connexions amb experiències viscudes i amb altres obres. La biblioteca del centre és un bon espai per consolidar el gust per la lectura, fent que el grup classe esdevingui una comunitat lectora, on es llegeix, es comparteixen les lectures i es parla molt dels llibres. En el cas de les llengües estrangeres, els textos literaris autèntics han de ser senzills o adaptats al nivell de coneixement dels alumnes.

Els mestres han de proposar activitats de producció literària variades relacionades amb els diversos gèneres i subgèneres: contes, narracions, còmics, diaris personals, poemes, endevinalles, acròstics, descripcions, diàlegs, guions teatrals... Aquestes activitats poden ser individuals o col·lectives. També han de proposar activitats d'escriptura guiada per tal d'incorporar diversos aspectes sistemàtics (estructures, lèxic específic, recursos estilístics...) i completar amb d'altres que desenvolupin la creativitat de l'alumne. És interessant millorar un text amb la revisió col·lectiva, tenir espais per compartir les produccions literàries i fer lectures expressives dels textos dels alumnes.

Per garantir la competència lingüística i comunicativa plena dels alumnes, cal afavorir a l'aula i en els diversos espais escolars no curriculars l'ús adequat de la llengua catalana a tots els nivells. També és bàsic aprofitar la realitat del centre i de l'entorn més immediat per reflexionar sobre les llengües i el seu ús.

La presència d'alumnes que tenen com a llengua familiar altres llengües diferents al català o al castellà també ens ha de permetre fer conèixer als altres alumnes la diversitat del nostre país. També és útil aprofitar la pròpia realitat de l'entorn més immediat per reflexionar sobre les llengües. En l'aprenentatge de les llengües estrangeres cal aprofitar les activitats d'ensenyament i aprenentatge perquè els alumnes puguin transferir coneixements adquirits en les altres llengües i així poder valorar la riquesa que comporta el coneixement plurilingüe.

Orientacions d'avaluació

Pel que fa a l'avaluació, cal concebre-la fonamentalment com a activitat comunicativa que regula (i autoregula) els processos d'aprenentatge i ús de la llengua, a fi de potenciar el desenvolupament de la competència comunicativa i l'assoliment de l'autonomia de l'aprenentatge. L'ús dels diferents tipus d'avaluació (autoavaluació, heteroavaluació, coavaluació, individual, col·lectiva) i instruments (pautes d'avaluació, qüestionaris, dossiers personals d'aprenentatge...) asseguraran l'eficàcia educativa.

Cal que els alumnes siguin conscients de tot el procés seguit, que siguin capaços d'usar funcionalment la reflexió sobre la llengua, revisant i reformulant les seves produccions, i que aprenguin a transferir el que han après en altres situacions. El paper del mestre com a mediador i assessor, o el treball cooperatiu amb els companys, poden donar als alumnes el protagonisme i la responsabilitat del seu aprenentatge ajudant-los a valorar el propi treball i a decidir com millorar-lo.

L'avaluació haurà de centrar especialment la seva atenció en les estratègies i els processos que utilitza l'alumne a l'hora d'expressar-se i comprendre i no es pot limitar, per tant, a l'observació i correcció dels resultats.

Per avaluar el domini de la comunicació oral serà útil la realització d'activitats de comprensió després d'escoltar un text (amb l'ajuda, si cal, de recursos digitals). També caldrà valorar mitjançant pautes d'observació l'expressió oral de l'alumne en produccions més o menys formals, tant si són unidireccionals (exposicions) o es produeixen amb interacció (diàlegs i debats) i que poden ser enregistrades.

Caldrà valorar la fluïdesa lectora a partir de la lectura en veu alta i també aprofitar entrevistes i tutories en les quals l'alumne expliciti les estratègies que utilitza per resoldre les dificultats textuais, de lèxic... Es poden plantejar activitats específiques per comprovar aquestes estratègies i el nivell de comprensió amb preguntes de tipus diferents.

Serà important, respecte dels textos escrits, avaluar també el procés de planificació recollint els esborranys i els esquemes i observant si l'alumne ha utilitzat les eines i estratègies treballades. La correcció del text no

ha de fer referència només als aspectes ortogràfics o lingüístics sinó que cal fer referència a la seva organització (coherència i cohesió). Caldrà tenir en compte com l'alumne incorpora globalment tots els coneixements que té en la producció del text escrit més que no pas valorar-los de manera independent. L'autoavaluació i la coavaluació són recursos imprescindibles perquè l'alumne prengui consciència del seu "nivell escriptor" i l'han d'ajudar a millorar la seva competència a l'hora de revisar les produccions escrites.

Moltes activitats de comprensió i d'expressió serviran també per avaluar les capacitats literàries dels alumnes, la seva capacitat per analitzar, parlar i escriure sobre una obra així com la qualitat estètica de les seves produccions i la incorporació dels recursos literaris treballats. Cal mencionar l'ús de portafolis de lectura o escriptura com a eines adequades per recollir i valorar els aprenentatges dels alumnes.

També caldrà observar fins a quin punt els usos lingüístics dels alumnes incorporen actituds de respecte a la diversitat lingüística i la seva actitud envers les altres llengües.

Els coneixements i habilitats considerats seran els corresponents al nivell B1 (usuari independent) del Marc europeu comú de referència per a les llengües per a català i castellà i A1 (usuari bàsic), com a mínim, per a la llengua estrangera. Durant l'educació primària es farà un tractament metodològic de les dues llengües oficials, tenint en compte el context sociolingüístic, per garantir-ne el coneixement per part de tot l'alumnat, independentment de les llengües familiars.